

Compactgids

Dieren
rond het
huis

**INCLUSIEF
MINIPOSTER!**

KOSM • S

Compactgids Dieren rond het huis

KOSM • S
UITGEVERS

www.kosmosuitgevers.nl

Hoofdredacteur: Krystyna Mayer

Ontwerp: Alan Marshall

Illustraties: Sandra Doyle en Stuart Carter

Vertaling Nederlandse editie: Scribent, Lily van Haren

Zetwerk Nederlandse editie: Scribent.nl

ISBN 978 90 215 6900 0

NUR 430

Voor het eerst gepubliceerd in Groot-Brittannië (2011) door New Holland Publishers (UK) Ltd.

Oorspronkelijke titel: *Concise Garden Wildlife Guide*

© 2011 tekst: New Holland Publishers (UK) Ltd

© 2011 illustraties: New Holland Publishers (UK) Ltd

© 2014–2018 voor de Nederlandse taal: Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen

Vierde druk, 2018

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form by print, photocopy, microfilm or any other means without prior written permission from the publisher.

Inhoud

Inleiding	6
Aardwormen	8
Huisjesslakken	14
Naaktslakken	22
Schaaldieren	26
Insecten	42
Spinnen	93
Amfibieën	119
Reptielen	126
Vogels	132
Zoogdieren	164
Register	190

Inleiding

Tuinen zijn zeer geschikt om wild te gaan observeren. In de kleinste tuin kunnen al enorm veel verschillende diersoorten voorkomen, van slangen en spinnen tot vogels en kleine zoogdieren. Het zijn er meer dan we hier kunnen behandelen. Deze gids biedt een overzicht van de soorten die u zoal kunt aantreffen en laat zien hoe ze te herkennen zijn.

Ook al is een tuin een kunstmatige omgeving, de sporen van het oorspronkelijke leefmilieu blijven er altijd te zien. Bij een huis dat gebouwd is op wat ooit bosgrond was, kan een volwassen eik in de tuin staan waar vogel- en insectensoorten op af komen die in andere tuinen niet voorkomen. De tuin van een huis dat op akkerland is gebouwd, bevat vaak resten van houtwallen. Dit trekt een fauna aan die karakteristiek is voor bosranden.

Voedsel & gedrag

Om te overleven zoeken dieren voedsel en beschutting en planten ze zich voort. Aan de hand van hun specifieke gedrag op deze aspecten zijn ze te herkennen. Sommige zijn niet welkom in de tuin omdat ze de aanplant van de eigenaar opeten. Andere willen we juist wel omdat ze schadelijke soorten eten en daarmee in toom houden.

Dieren verschijnen in verschillende jaargetijden. De zwaluw bijvoorbeeld, een trekvogel, komt in de lente en vertrekt in de herfst. Hij broedt op het Europese vasteland en als de insecten die hij eet schaars worden, vliegt hij naar het zuiden om te overwinteren. Andere vogels wijzigen hun eetgewoonten met het wisselende voedselaanbod. Merels eten wormen en insecten, die er in de zomer volop zijn, maar zoeken in de herfst en de winter naar bessen en vruchtjes. 's Winters, als er weinig voedsel is, komen vogels naar de tuinen.

De levenscyclus van insecten bestaat uit fasen. Gedurende het jaar ontwikkelen zij zich van larve tot volgroeid insect. De dagpauwoog, een gewone tuinvlinder komt als het warmer wordt, rond maart, uit zijn winterslaap om te paren. Eind mei lijkt hij tijdelijk te verdwijnen. De volwassen vlinders hebben zich voortgeplant en de volgende generatie is bezig van eitje tot pop te groeien om in de nazomer als vlinder te verschijnen. Op zonnige herfstdagen, vlak voor hun winterslaap, zijn ze vaak te zien terwijl ze zich voeden met de nectar van de laatste asters of met het sap van rottend fruit op de grond. Midden in de winter kunnen we er zomaar een tegenkomen op een verborgen plekje in de tuin of in huis (laat zo'n vlinder met rust).

Uiteraard is de voortplanting essentieel in elk dierenleven. Vogels zingen in de lente om een territorium op te eisen en vrouwtjes te lokken. Het gefladder van de citroenvlinder op een warme lentemorgen dient hetzelfde doel. Soms lijkt het of een vlinder (of libelle) door de tuin aan het patrouilleren is. Dan is hij op zoek naar een partner. Vogels zoeken na het paren een geschikte plek om een nest te bouwen en jongen groot te brengen en ze kijken of er genoeg voedsel voor hun kroost te vinden is. Insecten willen een omgeving met waardplanten om hun larven te voeden of, als het predatoren zijn (roofinsecten), waar voldoende prooi voorhanden is.

Een tuin geschikt maken voor dieren

Wie zo min mogelijk onkruidverdelgers en pesticiden gebruikt bij het tuinieren **zal** dieren aantrekken, óók in een tuin met een strak gemaaid gazon en klassieke bloemperken. Probeer tijdens het broedseizoen heggen en andere nestplaatsen voor vogels met rust te laten en maak een composthoop die onderdak biedt aan gigantisch veel diersoorten zoals egels, adders, wormen en duizendpoten. Probeer katten uit de tuin te houden. Dit zijn ware moordenaars.

Dieren lokken

Vogels komen al naar het allerkleinste tuintje als er voedsel buiten staat zoals etensrestjes en zaden. Ook besdragende heesters trekken vogels aan. Insecten, zoals bijen, zweefvliegen en vlinders laten zich verleiden door struiken en bloemen waaraan ze nectar en stuifmeel onttrekken.

Vogels vinden een onderkomen in nestkastjes maar zullen er zich alleen nestelen als er genoeg voedsel beschikbaar is in de vorm van kleine insecten, want ook de zaadeters voeden hun jongen met insecten. Veel insecten en andere ongewervelden zoeken beschutting wanneer ze niet actief zijn. Onder bladeren, dood hout en stenen krioelt het van de beestjes.

Een bundeltje buizen, met kippengaas bijeengehouden, is een geschikt hol voor solitair levende bijen en wespen. Composthopen zijn een prima manier om afval te hergebruiken maar óók belangrijke verblijf- en broedplaatsen voor ongewervelden. Ze bieden bovendien onderdak aan egels, adders en padden. Een vijver lokt kikkers, padden, hagedissen en waterinsecten en is een drink- en badplaats voor vogels en zoogdieren.

Groene kikker

Rana esculenta

BESCHRIJVING Lengte tot 11 cm. De hoofdkleur varieert van groen tot bruin. Meestal een aantal donkere vlekjes op de rug en flanken en lange, zwarte poten met donkere banden. Vaak loopt er een strogele of limoen-groene lengtestreep over de rug. De onderkant is gespikkeld zwart met gelig wit.

HABITAT Vooral in en nabij water te vinden bijna overal in Europa.

VOEDSEL EN GEDRAG Overdag zeer actief.

Dol op de hete zon. Kikkervisjes (of 'dikkopjes') kunnen behoorlijk groot worden (tot 4 cm) tijdens de overwintering waaruit ze in het voorjaar als kikkers tevoorschijn komen (metamorphose).

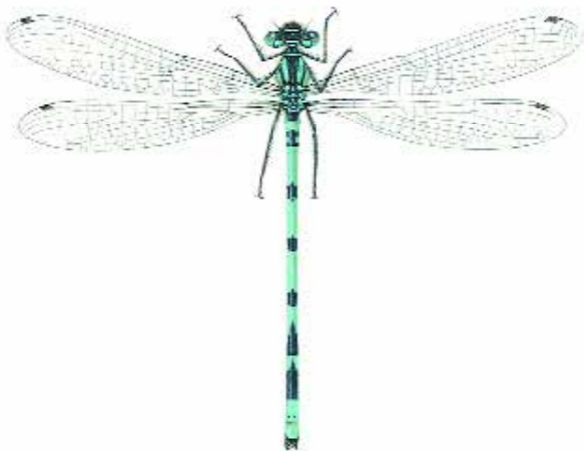
Kikkerdril

Kikkervisje of 'dikkopje'

Watersnuffel

Enallagma cyathigerum

BESCHRIJVING Lengte 29–36mm; achtervleugels 15–21 mm. Het mannetje heeft een blauw achterlijf met zwarte vlekken. Het achtste en negende segment zijn egaal blauw. Het vrouwtje heeft een gelig of blauwig achterlijf, met donkere vlekken in verschillende afme glans, vleug, zweemn. Sterke vlieger.

HABITAT Vennen, plassen, laagveen en meren. Komt in heel Europa behalve IJsland en een groot deel van het Middellandse Zee-gebied.

VOEDSEL EN GEDRAG Vliegt half mei tot midden september. Zwermt in grote getale boven water. Kan opeens op een donker vlekje op een blad afschieten doordat hij het voor een bladluis houdt.

Blauwe regenworm

Octolasion cyaneum

Lengte 4-18 cm. Staalblauw met een rood zadel op de segmenten 29-33 of 30-34. Bestaat uit 150-165 segmenten. Gelige staart. Komt overal in Europa voor. Voedt zich met rottend materiaal onder de grond. Scheidt een melkachtige vloeistof af bij gevaar.

Mestregenworm

Eisenia foetida

Lengte 35-130 mm. Rood of paarsbruin met lichtkleurige ringen op de segmenten. Komt voor in afvalhopen en onder rottend hout. Kent grote verspreiding in Europa met uitzondering van het noordelijkste deel. Voedt zich met rijk organisch materiaal. De uitwerpselen worden voor wormenmest gebruikt. Scheidt bij aanrakingen een bittere gele vloeistof af.

Segrijnslak

Helix aspersa

BESCHRIJVING Groot bolvormig huis, (25–40 mm), met een wijde, ronde witgerande uitgang. Kleur: bruin of gelig-wit met bleke vlekken en ten hoogste vijf donkergerande spiralen.

HABITAT Parken, bossen en braakland in heel Europa. Wordt de laatste tijd ook in tuinen waargenomen, vooral in het noorden waar hij beschutting zoekt tegen de winterkou.

VOEDSEL EN GEDRAG Leeft van laaggroeiende planten. 's Nachts actief. Overdag schuilen ze groepsgewijs op steeds dezelfde plekken.

Grote platrug

Polydesmus angustus

Tot 25 mm lange miljoenpoot; omtrek tot 4 mm. Lijkt op een duizendpoot, maar heeft op elk segment een dubbel paar pootjes. De afgeplatte segmenten hebben elk ongeveer 20 paar aan beide kanten. Leeft bijna overal in Europa tussen dode bladeren, turf en composthopen. Eet rottende plantenresten maar ook van plantwortels en zacht fruit zoals aardbeien.

Kasplatrug

Oxidus gracilis

Tot 23 mm lang en 2,5 mm dik. Lijkt op de Grote Platrug (boven), maar heeft een gladdere en rondere rug. Dubbele rijen pootjes op elk segment. Een tropische miljoenpootsoort die zich in Europese plantenkassen heeft gevestigd. Leeft van rottende en levende planten. Legt het hele jaar eitjes.

- Prachtige, natuurgetrouwe tekeningen van meer dan 220 soorten
- Belangrijkste informatie over kenmerken, habitat en gedrag
- Met unieke miniposter: in één oogopslag de meest voorkomende dieren herkennen
- Met duurzame kunststof omslag

www.kosmosuitgevers.nl

**KOS
M•S**

NUR 430

Kosmos Uitgevers,
Utrecht/Antwerpen